

документом, що засвідчує право інтелектуальної власності на наукове відкриття, є диплом та його державна реєстрація. Правова охорона наукового відкриття згідно ч. 2. ст. 458 ЦК України здійснюється у порядку, встановленому законом, однак ЦК України не містить норм, що закріплюють особливості набуття правової охорони цього нетрадиційного об'єкта права інтелектуальної власності, тому це питання вирішується сьогодні у загально цивілістичному порядку.

Література

1. Угода про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності (ТРИПС). Результати Уругвайського раунду багатосторонніх торговельних переговорів: тексти офіційних документів. Київ, 1998.

2. Цивільний кодекс України. Станом на 03.03.2021. Київ: Центр навчальної літератури, 2021. 296 с.

3. Підпригора О.А., Підпригора О.О. Право інтелектуальної власності України: навч. посіб. Київ: Юринком Інтер, 1998. 336 с.

4. Про охорону прав на сорти рослин: Закон України від 21.04.1993. *Відомості Верховної Ради України*. 1993. № 21. Ст. 218.

5. Про племінне тваринництво: Закон України від 15.12.1993. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 2. Ст. 7.

6. Про охорону прав на топографії інтегральних мікросхем: Закон України від 05.11.1997. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/621/97-вр#Text>

УДК 347.9(043.2)

Гибалюк І.І., здобувач вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Падун Р.В., к.ю.н.

СТАТУС ІНОЗЕМНИХ ГРОМАДЯН У ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Іноземними особами визнаються особи, які мають громадянство іноземної держави та не є громадянами України, та особи без громадянства, які не мають громадянства жодної держави. Документом, що регламентує права та обов'язки іноземних громадян на території України, є Закон України «Про правовий статус іноземців». Конституція України передбачає надання іноземцям тих самих прав та свобод, а також і обов'язків, які мають громадяни України.

Одними з таких прав є право звернутися до суду або до інших державних установ для захисту своїх прав та свобод. У Цивільному процесуальному кодексі України є окремий розділ, який описує здійснення провадження у справах, в яких беруть участь іноземні

громадяни. Відповідно до статей 496 та 497 іноземні громадяни можуть звертатися до судів України для захисту свої прав, свобод чи інтересів, а також мають такі ж процесуальні права та обов'язки, як і фізичні або юридичні особи в Україні. Таким чином, в Україні іноземні громадяни забезпечені цивільним процесуальним захистом їх прав та законних інтересів на засадах національного режиму, який встановлений для громадян України [1].

Надання іноземним громадянам на території України національного режиму у судовому провадженні є безсумнівним. Тобто суд не повинен в кожному окремому випадку з'ясовувати чи передбачені законодавством держави іноземного громадянина рівні права для фізичних та юридичних осіб України.

Іноземна держава може встановлювати обмеження цивільних процесуальних прав для фізичних та юридичних осіб, що означає, що Україна також може встановити відповідні обмеження фізичних та юридичних осіб тих держав, в яких діють такі спеціальні обмеження. І так само, якщо іноземна держава знімає спеціальні обмеження цивільних процесуальних прав осіб, Україна згідно із законом також знімає ці обмеження. Законодавство України не має обмежень або умов для іноземних громадян, які б не дозволяли їм звернутися до суду. Відмова в прийнятті позовної заяви іноземного громадянина можлива тільки за підстав, які передбачені Цивільно-процесуальним кодексом.

Іноземні громадяни мають цивільну правоздатність в Україні нарівні з громадянами України. Закон України «Про міжнародне приватне право» зазначає, що процесуальна правоздатність і дієздатність іноземних осіб в Україні визначаються відповідно до права України, тобто процесуальна правоздатність і дієздатність іноземних осіб реалізується нарівні з громадянами України [2].

Специфічне правове становище мають іноземці, що є дипломатичними представниками своєї держави на території України. Дипломатичні представники іноземних держав в Україні, відповідно до Положення про дипломатичні представництва і консульські установи іноземних держав в Україні користуються судовим імунітетом. Це означає, що такі іноземні особи звільняються від юридичної відповідальності і не можуть бути суб'єктами судового провадження. Проте існують випадки, коли такі особи можуть бути суб'єктами у цивільних справах. Ці випадки регулюються нормами міжнародного права та міжнародними договорами.

Одним із прикладів міжнародного документа, в якому зазначене правове становище іноземців на території України, є Конвенція про правову допомогу і правові відносини у цивільних, сімейних і кримінальних справах, яка укладена між державами-членами СНД. Стаття

І цієї Конвенції, зазначає, що громадяни кожної з держав-учасниць, а також особи, які проживають на території цих держав, можуть користуватися на території всіх інших держав-учасниць таким самим правовим захистом своїх прав та свобод, як і громадяни даної держави. Іноземці, які проживають на території держав-учасниць, мають право на вільне звернення до суду, прокуратури або інших установ цієї держави [3].

Виходячи із вище зазначеного, іноземні громадяни на території України наділені такими самими правами та обов'язками, як і громадяни України. Іноземні громадяни мають право на звернення до суду та на захист свої прав та свобод. Обсяг правового захисту, який надається іноземним громадянам, визначається національним режимом. Викладені положення дають змогу стверджувати, що чинне українське законодавство не містить обмежень щодо цивільної процесуальної правоздатності та цивільної процесуальної дієздатності іноземних суб'єктів. Відповідно до національного законодавства, процесуальна правоздатність та дієздатність іноземців та осіб без громадянства в Україні визначається відповідно до права України. Так, іноземці та особи без громадянства можуть виступати сторонами справи в цивільному судочинстві України, бути носіями загальних та спеціальних процесуальних прав та обов'язків сторін, якими наділені громадяни України, та мати низку ознак як позивача чи відповідача у справі.

Література

1. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства: Закон України від 22.09.2011 № 3773-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3773-17>.
2. Про міжнародне приватне право: Закон України від 23.06.2005 № 2709-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2005. № 32. 422 с.
3. Ясинко М.М. Цивільний процес України. Київ: Алерта, 2014. 744 с.

UDC 341.226 (043.2)

Hirii O.S., applicant for higher education
of the first (bachelor's) level,
National Aviation University, Kyiv, Ukraine
Scientific advisor: Filinovych V.V., PhD in Law

PROTECTION OF THE RIGHTS OF AIR PASSENGERS AND THE RESPONSIBILITY OF AIR CARRIERS

Problem statement. The importance of this topic will not lose its relevance until flights, airports and tour agents exist. Even now, including the situation that's happening around the world with COVID-19, each person who became a passenger of airplane must know his/her rights and where or to whom shall be